

פגיעה קשה ותמוהה בקטינים במעגל הזנות

כ-20 מיליון ש"ח יועברו מקופת המדינה להקמת מסגרת חדשה לגוף עסקי, חסר ניסיון לטיפול בזנות, בעוד מסגרת כזו פועלת כיום ע"י עמותת עלם-עמותה ללא מטרות רווח. הטיפול בקטינים בזנות דורש התמקצעות ארוכת טווח, ידע וניסיון בכדי לתת את המענה המתאים להוצאת הקטינים ממעגל הזנות, ידע שנצבר בעמותת עלם במשך יותר מ-20 שנה.

עמותת עלם, המסייעת לבני נוער בסיכון, נדהמה מהחלטתה של ועדת המכרזים במכרז 157/2020 לטיפול בקטינים, קטינות, צעירים וצעירות בזנות. מעיון בפרוטוקולי הוועדה עולה כי שני גורמים באגף תקון במשרד הרווחה, גב' אלין אלול - סמנכ"לית בכירה וראש מינהל וכן עו"ס נפתלי יעב"ץ - ראש מטה מנהל תחום פרויקטים, פועלים להדרת עמותת עלם מהטיפול בתחום.

הפרוטוקול של ועדת המכרזים מעורר תהיות חמורות בנוגע לדרך קבלת ההחלטות שהתקבלו בהנהלת אגף תקון של משרד הרווחה – החלטות שיובילו לפגיעה אנושה בשירותים לטיפול בקטינים בזנות:

1. תמוהה ההחלטה שגוף עסקי, שאין לו כל ניסיון בטיפול בזנות קטינים, נבחר להקים מענה קיים, הפועל מזה עשרים שנה במומחיות, במקצועיות ולשביעות רצון גורמי הפיקוח, וכל זאת על גבם של החלשים ביותר.

מדובר במכרז לשלוש שנים, שעולה למדינה 6.4 מיליון ש"ח בשנה. כלומר, החלטת אגף תקון תביא לכך שקרוב ל-20 מיליון ש"ח מכספי הציבור יושקעו בטיפול בתופעה קשה על ידי גוף שאין לו כל היכרות, מומחיות והבנה מקצועית וטיפולית של קטינים בזנות ודרכי העבודה הראויות והמקצועיות.

בנוסף, ההליך המכרזי נוהל באופן שמעורר תהיות. בניגוד למקובל ולנדרש, לא נקבעו כל תנאי סף מקצועיים למכרז – כך שכל גוף המטפל בכל אוכלוסיית רווחה באשר היא, גם אם מדובר בגוף ללא ניסיון או ידע בנוגע לטיפול בזנות קטינים, יכול היה לגשת למכרז. וכך הפכה האוכלוסייה החלשה של קטינים בזנות לקבוצת ניסיון, כעכברי מעבדה.

2. כיצד יתכן שעמותת עלם, הגוף הותיק ביותר בתחום הטיפול בזנות קטינים, שהגה את הנושא, פיתח את גישת הטיפול ומיישם אותה כבר עשרים שנה בהצלחה – מפסידה במכרז לגוף חסר כל ניסיון וידע בתחום?

עמותת עלם קוצרת שבחים רבים בגין פעילותה ומהווה אבן יסוד בתחום, לאחר שהיא יצקה לאורך השנים את היסודות להסדרת הטיפול בקטינים בזנות בישראל. עיריית תל אביב הביעה את שביעות רצונה הרבה לאורך השנים ממקצועיות עלם לטיפול בתופעה, וכן חוות הדעת של גורמי הפיקוח מטעם אגף תקון עצמו, הנמצאים בשטח, הרעיפו שבחים והוציאו דוחות פיקוח שבעי רצון על פעילות עלם בנושא.

נציגים מגופים שונים כמו אנשי משטרה, רופאים, שופטים ועובדי רווחה מגיעים ללמוד על שיטות העבודה הייחודיות של עלם, המביאה נסיון, ידע ומקצועיות של עשרים שנות עבודה עם בני נוער, צעירים וצעירות בזנות.

לאור זאת, כיצד זכתה עלם לניקוד כה נמוך בקריטריונים השונים בפרוטוקול הועידה?

ניקוד זה (על-ידי נפתלי יעב"ץ) מעורר תמיהה רבה, ונראה כי דרך קבלת ההחלטות בהנהלת אגף תקון נובעת משיקולים אישיים של אותם גורמים, הפועלים להביא לסילוקה של עמותת עלם, בעלת הידע והנסיון בתחום, לטובת גוף עסקי, חסר כל נסיון והבנה של התחום, ובכך תייצר נתק ברצף השירותים הקיימים – והכל על גבם של החלשים ביותר.

עמותת עלם היא החלוצה, בעלת הנסיון הרב ביותר, והמקצועית ביותר בתחום הטיפול בזנות קטינים.

עלם עובדת עם קטינים מנוצלים מינית החל משנת 2001, עוד בטרם כל גורם אחר בישראל העלה את צורך בטיפול בתופעה של זנות קטינים. עלם איתרה קטינים בזנות בשנים שאף אחד כמעט ולא הכיר את התופעה, הישירה אליה מבט והגתה את הטיפול בנושא.

בשנת 2014 הוקם מרחב "הלב" הראשון לטיפול בקטינים ובני נוער בזנות. עיריית תל אביב, יחד עם משרד הרווחה, ראו בעלם כמועמדת הראויה ביותר להקים מרכז חדשני זה כיוון שעלם היא זו שהגתה, כתבה ופיתחה את התכנית אשר הוגשה בסופו של דבר למכרז שהפעיל משרד הרווחה דרך הרשות המקומית.

עלם מפעילה את מרכז "הלב" בתל אביב מזה 7 שנים, כאשר ההתקשרות של העמותה הוארכה מספר פעמים, בשל שביעות הרצון (לעומת מה שכתוב במכרז).

לאורך השנים, הוקמו מרחבי "הלב" נוספים ברחבי הארץ, אשר חלקם מופעלים על ידי עלם, בחיפה, אילת, פתח תקווה ודימונה.

עלם היא העמותה היחידה שמצליחה נכון להיום להפעיל את המרכזים מסביב לשעון, ולענות על כל צרכיהם של הקטינים והקטינות בזנות, כש"הלב" בתל אביב הוא הגדול שבהם ונותן סיוע באופן ארצי לבני נוער עד גיל 21.

אין בישראל גופים אחרים שצברו מומחיות בנושא, המשלב בתוכו טראומה מורכבת, איתורים וזיהוי מוקדם כדוגמת עמותת עלם.

נציגים מגופים שונים כמו אנשי משטרה, רופאים, שופטים ועובדי רווחה מגיעים ללמוד על שיטות העבודה הייחודיות של העמותה, המביאה נסיון, ידע ומקצועיות של עשרים שנות עבודה עם בני נוער, צעירים וצעירות בזנות.

נקמנות אישית מטעם ראשי אגף תקון במשרד הרווחה

לאורך השנים האחרונות, עמותת עלם עבדה עם משרד הרווחה יד ביד, תוך דיאלוג מקצועי ולמידה משותפת. שביעות הרצון של המשרד מפועלה של עמותת עלם ניכר לעין ולמעשה, עד לעת האחרונה היה ברור לכל כי עמותת עלם פועלת לעילא ועילא בתחום.

בתקופה האחרונה הנהלת אגף תקון החלה להנהיג שינויים דרמטיים, ועמותת עלם יחד עם עמותות נוספות החלו לסבול מצמצום הפעילות על ידי ראשי אגף תקון.

הדברים שנכתבו על ידי מר נפתלי יעב"ץ ועל דעתה של אלין אלול כנגד עמותת עלם בפרוטוקול הועדה מעוררים את התמיהות שפורטו לעיל. שיאה של ההכפשה בא לידי ביטוי באמירה כי עלם מסבה נזק לבני הנוער - אותם בני נוער שהעמותה פועלת עבורם במסירות, ברגישות ובמקצועיות מידי יום, 24/7.

אנחנו רואים פער עצום בין העמדה של הפיקוח בשטח בנוגע לעבודה השוטפת של עלם עם בני נוער בזנות, לבין עמדת הנהלת אגף תקון. הדברים האיומים שנכתבו על העמותה לא מתיישבים עם הפידבקים המצוינים שעולים מהשטח. התחושות קשות ביותר וניכר כי אגף תקון החליט על ידי הוצאת דיבתה של העמותה לדאוג לכך שעלם לא תפעיל את המרכז הגדול והמנוסה ביותר לקטינים בזנות, שהומצא, פותח ושוכלל על ידי העמותה. אבל אנחנו לא ניתן יד להפקרת בני הנוער לידיים לא מיומנות ולהורדת רמת השירותים לקטינים בזנות".

עו"ד רותם בן דוד, יועצת משפטית, עמותת עלם: "מדובר במכרז שמעלה תהיות, הן בנוסחו והן בהוצאתו אל הפועל. למרות חשיבות התכנית לטיפול בקטינים, קטינות, צעירים וצעירות בזנות, משרד הרווחה לא מצא לנכון לקבוע תנאי סף או אפילו תנאי איכות שיעיד על ניסיון המציע במתן שירותים בתחום זה. מדובר במהלך חריג ביותר. באשר לבחירת ההצעה הזוכה, נראה כי הגורם שניקד את עמותת עלם בחר לעשות זאת באופן שימנע את זכייתה, למרות שבכל יתר הפרמטרים זכתה עמותת עלם לניקוד גבוה. תמוה ביותר דיסוננס זה, כיצד גוף אשר מספק את השירותים המתבקשים במכרז מזה שנים רבות ומוארכת ההתקשרות עמו מידי שנה בשנה וזוכה לאמון רב מהגורמים המקצועיים הרלוונטיים, מקבל ניקוד העומד ביחס הפוך לאיכותו. עניין זה ראוי לעמוד לבחינה מחודשת".